

tidig med, at en stor Del af de hidtilværende faste Lønninger forandres til Skolepenge, og at der gives Forældrene Ret til at overføre dem til en hvilken som helst Lærer, der forsvaerlig underviser deres Børn.

Den nuværende Befattelsesmaade af Lærerebeholderne har fremkaldt ikke ugrundede Anker fra forskjellige Sider. Det Naturligste er at give Kredens Familiefædre en afgjørende Indflydelse paa Valget, og dette kan vistnok ogsaa gøres med fuld Trygghed, naar Staten gennem sin Examen sikker sig den fornødne Dygtighed, naar Lærerne gennem en anden Lønningsmaade betrygges mod altfor ugunstige Lønningsvilkår, og naar Familiefædrenes almindelige Valg forbedres ved et Udvalgs Prøvelse af Ansøgningerne og Indstilling af de formentlig værdigste blandt dem. Skulde en Lærer skuffe Forventningerne til ham, vil der dels i de hidtil gjældende Bestemmelser for Afstedigelsen og dels i den større Frihed, Forældrene ville faae ligeoverfor ham ved Raadighed over Skolepengene, i Reglen være et tilstrækkeligt Værn; men der kan dog tænkes saadanne Tilfælde, hvor en Kreds ikke ad disse Veie vilde være istand til at faae en Lærer fjernet, som ikke længere var paa sin rette Plads, og ogsaa i disse Tilfælde har Flertallet ment, at der kunde træffes Bestemmelser for, naar det skete paa en saadan Maade, at Lærerne fik Betyggelse mod overlede Beslutninger.

Lærernes Lønningsmaade trænger til en Omordning. Ikke blot ere Lønningerne paa mange Steder for lave efter Nutidens Forhold, men Uelsen af Korn efter Kapitelstarten er heller ikke tidspaarende, efterat denne Lønningsmaade er afløst eller i den nærmeste Fremtid paatænkes afløst for andre Embeds- og Bestillingsmænds Vedkommende; den hidtilværende Indtagt af Offer og Accidenser maa ophøre med Omordningen af Geistlighedens Lønningsmaade, og de kirkelige Indtagter i det Hele med Opøsningen af den tvungne Forbindelse mellem Kirketjenesten og Skolegjerningen. Det er dernæst ønskeligt, at Lærer-Embederne faae en mere ensartet Lønning, at denne kan stige med Tjenesteaalderen uden Forslyttelser, og at den til en ikke ringe Grad er afhængig af det med Embedet forbundne Arbeide. Paa den anden Side ere de kommunale Byrder til Skolevæsenet allerede nu betydelige, og ofte saaledes afhængige af de stedlige Forhold, at de komme til at hvile tungest paa de Egne, som mindst ere i Stand til at bære dem. Det er derfor billigt, at Staten træder til med ikke ubetydelige Tilskud, om det end ikke kan eller bør undgaas, at Skolevæsenet, naar det modtager en saadan Udvikling, som her er paatænkt, bliver noget dyrere ogsaa for Kommunerne end hidtil. Flertallet holder sig overbevist om, at de i Reglen heller ikke ville sty saadanne Offre, naar Undervisningstiden næsten bliver fordoblet, og saavel de som Forældrene faae den paatænkte langt større

Indflydelse paa Folkekolens hele Virksomhed, og naar Udgifternes Størrelse dog for en ikke ringe Del lægges i deres egen Haand. Lønningerne burde da for Fremtiden ordnes saa, at de bestode af to Dele, en fast, i Regelen Bølig, Brænde og paa Landet Sorb med stigende Alders-tilleg indtil et vist Spimaal, og en flydende, Skolepenge for hvert Børn, der søgte Skolen, dobbelt saa stort for Børn, der havde bestaaet den første Lavmaalsprøve, som for dem, der endnu ikke havde bestaaet den. Skolepengenes Størrelse maatte vistnok helst være ens for det hele Land og fastsættes med alt muligt Hensyn til, at de ikke forøgede Kommunernes hidtilværende Lønningsbyrde i for høj en Grad, men dog gav Læreren Udfigt til ikke blot at kunne tabe ved Usikkerheden, men ogsaa at kunne vinde Noget, hvilket formentlig kunde naas, naar Staten tog Del med Amtet i Udredelsen af noget større Aldersstillæg end hidtil. Da Skolevæsenets Udvikling ikke mindre er til Kommunens end til Statens Lærv, antager Flertallet, at Skolepengene ikke bør udredes umiddelbart af Forældrene, hvad der ogsaa ofte kunde blive altfor trykkende for mange med et stort Antal Børn, men af Kommunens almindelige Kasse. De skulle udbetales for ethvert Børn, der bestaar Lavmaalsprøven; men, da det vilde være ubilligt, om Lærerne skulde vente med Betalingen for deres Arbeide i flere Aar, maa de kunne kræve sig den betalt maanedlig eller dog sjerdingaarvis for saadanne Børn, som ved en aarlig Prøve for Skolenævnet godtgjøre at have den i Forhold til deres Alder passende Kundskab i de ved hine Prøver krævede Fag.

Den nuværende Sammensætning af Skole-raadene tilfredsstiller saa lidet Befolkningens almindelige Krav, at det vistnok maa være nødvendigt at faae en ny Ordning af dem samtidig med Skolevæsenets Omordning, især naar der ved denne tænkes givet dem en større Myndighed end hidtil, og hertil sigtende Bestemmelser maatte da optages i Lovforslaget, vel helst i Lighed med det i flere Folkethingsamlinger vedtagne Lovforslag om de kommunale Valg.

Staten har hidtil ydet ikke ubetydelige Tilskud til Folkeskolevæsenets Udvikling, og dette maa ske i en forøget Grad, hvis ikke Byrderne skulle blive altfor store for Kommunerne. Der turde derhos være Erfordring til særlig at komme Landets tyndbefolkede Egne eller enkelte trængende Kommuner tilhjælp. De fornødne Midler hertil maa tages af Statens almindelige Indtagter, men maatte det ogsaa være vise sig muligt, at de store Lønningsmidler, Staten har henlagt til Geistligheden, ved den saalænge forberedte Omordning ville være tilstrækkelige ikke blot til at fyldestgjøre det nærmeste Formaal, men ogsaa til at yde Bidrag til Folkeskolevæsenet, en Anvendelse, hvorpaa der jo er mange Forbilleber fra Fortiden. Ogsaa ville Bidrag dertil ligge det oprindelige Formaal